

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

תשלום עבור עריכת חתונה

תיק ממונות מס' 1161-סח

(מהד' ו אד"ב)

נושא הדיון

שני המחותנים, א' וב' הזמינו עריכת חתונה לבניהם באולם של ג' לפי הסכם שחתמו ביניהם במחיר כולל של 36.000 ש"ח. על ההסכם חתמו א' וג'. ב' לא התבקש לחתום ולא חתם. אחד מארבעת הסעיפים בחוזה קובע שבאם לא ישולם כל הסכום עד תום האירוע יקח ג' את כספת המתנות כערבון עד לתשלום. כמקדמה שילמו א' וב' סך 13.000 ש"ח, ובתום החתונה בקש ג' לעכב לעצמו את הכספת עד לקבלת כל התשלום, כמוסכם. אלא שא' התנגד וטען שהשירות והתקרובת היו גרועים, לא היו מספר מנות שהוסכם, וחלק מהמוזמנים עזב את החתונה וגם המתנות היו בהתאם לשירות ולתקרובת, ע"כ אינו מוכן לשלם אלא 50% דהיינו 18.000 בלבד. ג' טען לעומתו שהשירות והתקרובת היו טובים כמקובל, מספר המנות היה כמוסכם והכל נאכל, והוא דורש את מלוא הסכום. לפי הצעת הר"מ של החתן, הרב מ', הוסכם שהמחותנים יפקידו בידיו של הרב מ' את יתרת הסכום של 23.000 ש"ח וג' ישחרר להם את כספת המתנות, ואח"כ ידונו ביניהם בד"ת.

הצדדים פנו לו' כדי שיברור ביניהם, ולאחר שכל צד השמיע את טענותיו, הודיע ג' שמוכן לקבל הצעה לפשרה מא'. א' חזר על הצעתו לתשלום של 50%, וג' הודיע שמוכן לכך ולהחזיר לא' 6.500 ש"ח מחלקו בדמי הקדימה ששילם, כדי לקבל בחזרה 11.500 ש"ח מהחלק של ב'. ג' החזיר בו במקום לא' כמדובר, וא' הבטיח להחזיר את חלקו של ב' "בעוד כמה ימים", אך עד היום - למרות שעברו יותר מ-3 חדשים - לא קבל את יתרת החוב, אפילו לא של הפשרה, והרב מ' מסרב לתת לג' את הצ'קים המושלשים בידו בנאמנות תמורת שחרור הערבון. א' טוען שנכנס למריבה עם מחותנו ב' בגלל החוב, והוא אומר שעל ג' לתבוע זאת ישירות מב', שהרי גם ב' השתתף בהזמנה של החתונה מג' ביחד אתו, אך - משום מה - לא חתם על ההסכם, למרות שלפי הידוע לו הנוהג הוא ששני המחותנים חותמים על ההסכם. עוד הוא אומר שבשובו הביתה מהבוררות אצל ו' התיישב בדעתו שמן הראוי להוסיף לג' עוד 20%, אך ב' לא מוכן לכך.

ג' משיב שמכיון שעל ההסם חתם א' לבדו - כפי שלטענתו נוהגים רבים אחרים - התביעה שלו היא מא', ולא מב'. עוד הוא טוען שההסכם לפשרה התברר כטעות, שאילו היה יודע שלא יקבל את הכסף - אף לא של הפשרה - כל כך הרבה זמן, לא היה מסכים לה, וע"כ הוא תובע את מלוא הסכום המושלש בידי הרב מ' כנאמן במקום הערבון של הכספת ששוחרר, ואת הכסף שהחזיר לא' בעת הפשרה הראשונה, ובנוסף את הוצאות הדיון.

לטענתו שירתו באירוע 13 מלצרים, כאשר כל מלצר שירת 3 שולחנות של 10 אורחים בכל שולחן, שהוא השירות המלצרי המקובל. השולחנות היו עמוסים בתקרובת, ושתי רחבות הריקודים היו מלאות רוקדים. בסוף החתונה הוגשו כפליים מנות של "שמחס" ממה שסוכם בתחילה, על חשבוננו.

א' מכחיש וטוען ששירתו רק 3 מלצרים, והשירות היה איטי, למרות שבעת ההזמנה בקש במפורש שירות טוב מאחר ששמע על בעיות בשירות באולם הזה. גם חלק מהתקרובת היה מקולקל, וחלק מציבור המוזמנים עזב את החתונה בגלל כל זה, וגם המתנות שנתן היו בהתאם. על תפיסת הכספת של המתנות כערבון עבור החוב של המחותנים, טוען א' שזה שלא כדין למרות שכך נאמר בהסכם. א' משום שלא שם לב לסעיף הזה בהסכם, וב' משום שהמתנות ניתנות לזוג הצעיר, והחוב של החתונה הוא של ההורים. ג' משיב שהסכם לא כלל יותר מארבעה סעיפים וא' עיין בהם לפני שחתם, ומקובל שהחוב עבור עריכת האירוע משולם מכספי המתנות.

פסק דין של פשרה

הפשרה הראשונה בטלה, ובנוסף לכסף המושלש ביד השליש שעל השליש ליתנו לתובע, יחזיר א' לתובע עוד סכום מסויים. התביעה הנוספת נמחקת כפשרה חלף השבועה.

(-) שמשון גרוסמן

(-) יהושע ווייס

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

השאלות לדיון

א. טענות על תקרובת שהוגשה למוזמנים פחות מהצריך, ועל שירות מלצרים גרוע, האם מצדיקה הפחתה מהתשלום עבור האירוע.

ב. חתם אחד המחותנים על התחייבות עבור החתונה, האם חתימתו מחייבת גם את המחותן

- השני בתורת שליחות, והאם כל אחד מהם נתבע רק על חצי או על הכל.
 ג. מתנות שנותנים האורחים בחתונה, למי הם נותנים אותם.
 ד. עבר צד אחד על הפשרה, האם יכול הצד השני לבטל את הפשרה כולה.

תשובה

א. עיי' פס"ד ירושלים כרך ז עמ' קט מאחמו"ר הגרבי"ל ז"ל שדן בדברי אב"י בגמ' ז"ב קמ"ב ונהגו בני גננא וכו', וכתב שפשוט הוא דבשמחת המוזמנים לשצעת ימי המשתה העיקר הוא השמחה ולא האוכל, שהמוזמנים אינם באים לאכול ולשתות, כי לכל אחד מהם יש אוכל בבית, ובאים רק לשמח את החתן והמחותנים, ואף אחד לא נפגע צמה שיש לו פחות מנות או מנות יותר קטנות, כי בעיקר באים המוזמנים לשמוח ביחד עם החתן, וכיון שאין שום קפידא בזה בין המוזמנים, אסור שיהיה למחותנים שום תרעומת על הקיטור על כך שלא היו מנות לכל המוזמנים, וגם לא לכולם היו מנות מכובדות, כיון שלא נפגעה השמחה של המוזמנים, ומה שהמזמינים יש להם הרגשה של נפגעים, אין זו אלא הרגשה מוטעית. אך מה שנוגע לדיני ממונות לשלם לקיטור, יש להפחית ממה שלא היה כמוזמן והמחותנים הוסיפו משל עלמם. עיי"ש.

בנידון דידן יש הכחשה בין הלדדים האם חולקו כל המנות שהוזמנו או לא, וכיון שיש כאן עסק שבועה יש לפשר ביניהם.

ב. נחלקו קלוה"ח ונתה"מ צסי" מה ס"ק ב כשמלוא לאחר לחתום אם מועילה שליחות בהתחייבות, לדעת קלוה"ח לא שייך בזה שליחות, ולדעת הנתה"מ כיון שבחתימת ידו עושה קנין ודאי שמועיל שליחות לעשות קנין. ועיי' פס"ד ירושלים כרך י עמ' ס צ"ס כמה אחרונים.

ובנידון דידן שצ' השתתף צמו"מ עם ג' על הזמנת החתונה, אלא שרק א' חתם על ההסכם, גם אם נדון את א' כחותם צ"ס עלמו וצ"ס ב', כדין שליח, הרי באנו בזה למחלוקת האחרונים אם זה מחייב את צ', וע"כ אם ג' יתבע את צ' יוכל צ' להתחמק ולטעון שהחתימה של א' לא חייבה אותו, וכדעת קלוה"ח שלא מועילה בזה שליחות. אם כי י"ל שג' יוכל לתבוע את צ' מדין יורד, שהרי סיפק לו ועבור אורחיו חלק מהחתונה, אבל מ"מ נראה שכל אחד מהמחותנים בעל דין על כל החתונה, ולא גרע משותפין, וע"כ אין לפטור את א' מהתביעה.

ג. כתב הר"י מייגאש ז"ב קמ"ב, ויד רמה שם סי' ס ד"ה והיכא, שאם השיא האב אשה לבנו ועשה לו שצעת ימי המשתה משלו, נמלא האב בעל המשתה, וכל השולח שם שושבינות סתם להנאת האב הוא משלח. אמנם להלן שם כתב ציד רמה דעיקר השמחה עם החתן היא וכשחייב להחזירה אינו חייב להחזירה אלא לחתן, ואע"ג שכשאל כל המשלח בנשואי הצן ממונא דאפיק ליה האב בנשואיו הוא דאכל,

ע"כ כיון דעצדה האב להאיא סעודתא לבן קנייה הבן לגמרי ומאן דאכיל מיניה כי מחייב לבן הוא דמחייב, וגמלא המשלח לאב כמלוה את האב סיוע בנשואי הבן וכו'.

ד. כתב צו"ת מהרש"ס ח"ד סי' קי דאס עבר לד אחד על הפשר, יכול הלד השני לצטל את הפשר לגמרי.

ועיי פס"ד ירושלים כרך ג עמ' סא על דין פשרה בטעות.

אברהם דוב לוי

ב

שאלה לדיון

שני בעלי דין שאחד מהם אמר לחבירו "היה אתה בעצמך בורר, ומה שתפסוק כך יהיה", והבורר פסק פשרה, האם יכול הראשון לחזור בו מקבלת הבוררות.

תשובה

איתא בגמ' סנהדרין ו א: והלכתא פשרה לריכה קנין. ועיי טור סי' יב סעי' ז וח: אע"פ שנתרנו הצעלי דינין בפשרה יכולים לחזור בהם כל זמן שלא קנו מידם, דפשרה לריכה קנין, אפילו בשלשה, אבל אם קנו מידם אין יכולים לחזור בהם, אפילו ביחיד, אבל מחילה אין לריכה קנין. ע"כ.

ובטעם החילוק בין פשרה למחילה כתב הצ"ח בשם הרא"ש ז"מ פ"ט סי' מג דפשרה דמי למחילה בטעות, דכשידע אחד מהם שהדין עמו יאמר אילו הייתי יודע זה לא הייתי מוחל, ועוד דצעי קנין כדי שלא יסרצו לקיים הפשרה, ולא מטעם המחילה. ובשם רבינו ירוחם כתב דרגילין הפשרנין לאיים על הכתות כדי לפשר. ע"כ.

ובאמת ל"ב מה מהני קנין, בין לטעם הרא"ש ובין לטעם הרבינו ירוחם, דלטעם הרא"ש קשה שגם לאחר הקנין יאמר שהקנין היה בטעות, ולטעם הרבינו ירוחם קשה מה מהני קנין, יאמר שהיה באונס. ועוד ל"ב דבסי' כה סעי' ה כתב המחבר דיין שטעה וחייב שצוה למי שאינו חייב צה ועשה זה פשרה עם צעל דינו כדי שלא ישבע, ואח"כ ידע שאינו צן שצוה, אע"פ שקנו מידו על הפשרה אינה כלום דקנין בטעות הוא וחוזר, ועיי צסי' יב סעי' יד דהכופר צפקדון ונתפטר עמו ומחל לו ואח"כ מלא עדים יכול לחזור צו, הרי דאס היה הקנין בטעות לא הוה קנין וחוזר צו, וא"כ ל"ב דככל פשרה יאמר שהקנין היה בטעות.

ול"ל על פי מה שכתב צו"ת ע"י רה סעי' ג דפשרה הוה כמכר, ובצמ"ע שם ס"ק ט דכל פשרה היא ע"י

טענות התובע שאומר שהנתבע חייב לו והנתבע אומר שאינו חייב לו, והתובע ירא שמא יפסיד הכל והנתבע ירא שמא יחייבוהו הכל, ולכן מתרלים התובע והנתבע ומתפשרים. והיינו מכר שמוכר לחצירו כל זכות שיש לו בתביעה בסך שמתפשרים ביניהם, וזה מוותר מקחו וזה מוותר מעותיו. וכ"כ הצ"י שם. לפי"ז מהני קנין דהוה כמכר ואינו יכול לומר אילו הייתי יודע לא הייתי מוחל, או שהדיינים איימו עלי לעשות הפשרה, דהרי פשרה כמכר וצמכר הדין הוא שאם אנסוהו למכור הוה זבינא, ה"ה פשרה באונס הוה פשרה, אלא א"כ כתב לפני כן מודעא. ומש"כ המחבר צסי" כה סעי' ה, התם הדיין טעה ואמר לצע"ד שהוא חייב שצועה, והצע"ד עשה פשרה מפני שלא רלה להשבע, כשמתברר הטעות הוה ודאי פשרה בטעות, משא"כ אם הדיינים עשו פשרה אף שהדיין טעה ועל פי דין חייב לו הנתבע הכל, מ"מ בזה שהסכים לפשרה וקנו מיניה הוה כמכר ולא הוה פשרה בטעות. ועיי' ערוך השלחן סי' רה סעי' יז די"א דדוקא כשהפשרה היא מפני ספיקא דדינא אז דמי למכר וצעי אונס ומודעא לצטלו, אבל כשהדין ברור כאחד מהם רק השני אנסו לפשרה דמי למתנה, שצטל מחמת אונס לצד בלא מודעא (נתה"מ) וכו', מיהו באחד שיש לו דין על חצירו והוא עלמו אינו יודע אם יזכה, פשרה כזו ודאי כמכר לענין אונס (צ"ח). מצואר דאם הפשרה היא שאינו יודע הדין הוה כמכר, אבל אם הדיין הטעה את הצע"ד וחייב שצועה ומחמת כך הסכים לפשרה זו פשרה בטעות וחוזר.

ועיי' שער משפט סי' כה ס"ק טו שדן בתבע לחצירו וכפר וחייבוהו שצועה ונתפשר עמו ואח"כ הביא עד המסייעו שפוטרו משצועה האם הוה פשרה בטעות דאם היה יודע שיש לו ע"א לא היה מתפשר, וכתב דלא הוה טעות כיון שצעת הפשרה לא היה לו ע"א תו לא מהימן ע"א לצטל הפשרה, דהא כבר נתחייב לו ממון ואין ע"א קס לממון. ול"ע, דהרי הע"א פוטרו מעלם הטענה ולא מהפשרה, אך אמרינן דכל מה שהסכים לפשרה זה רק מפני שהיה חייב שצועה ועכשיו שנתברר לו שיש ע"א הפוטרו משצועה לא היה מתחייב כלל, והוה פשרה בטעות, ועיי' סי' יז סעי' יד וטו דאם נתפשר מפני שלא היה לו רחיה או שטר ואח"כ מלא הוה פשרה בטעות. ול"ע.

ולכאורה לפי דברי הרא"ש ורבינו ירוחם, אף אם יאמר הצע"ד לאחר ששמע מהצורר את הפשרה שמוחל, יוכל לחזור בו אם לא עשה קנין, דכל הטעמים הנ"ל שייכים גם אם אמר שמוחל.

ועיי' סמ"ע סי' יז ס"ק יג דדעת המחבר כהטור ותוס' ומרדכי דאף אם שמעו הפשרה ושתקו יכולין לחזור בהם, ולאפוקי מדעת ראבי"ה וראצ"ן שהביא המרדכי שאם שתקו הפשרה אינה לריכה קנין. ע"כ. והיינו דלדעת הראבי"ה והראצ"ן אם שתקו לאחר ששמעו הפשרה הוה כמחילה מפורשת ואין לריך קנין, ולדעת השו"ע אפשר לומר דהשתיקה לא הוה כמחילה, אבל אם יאמר צמפורש שמוחל לאחר ששמע הפשרה, מהני, ולא יוכל לחזור בו. ועיי"ש צמ"ע ס"ק טו דאפילו התובע יכול לחזור בו אע"פ שנתרלה לוותר לנתבע ולמחול לו מקלת התביעות, ומחילה אינה לריכה קנין, דשאני מחילה דעלמא דמעלמו ומרלונו מחל לו, משא"כ צמחילה דפשרה דעל פי הדיינים מוחל לו, וכדי שלא יטען אח"כ הדיינים הטעו אותי בדבריהם, משו"ה צעי קנין, ומה"ט אפילו אם כבר אמרו לו הדיינים ענין הפשרה שהנתבע יתן לו כך וכך והתובע ימחול המותר, אפ"ה לריך קנין התובע כיון שלא מדעתו מחל לו. ועיי' דרכי משה סעי' ת וז"ל: ומשמע שאם אמר אחר הפשרה צפירוש אני מוחל לך, דכו"ע אינו לריך קנין. ע"כ. מצואר מהסמ"ע והד"מ שאינו יכול לחזור בו אע"פ שלא עשו קנין, ודלא כהרא"ש שהביא הצ"י. ועיי' גליון הרעק"א שם על

הש"ך שהציא דהצ"י ס"ל דאם אמר בפירוש שהוא מחל לאחר שעשו הפשרה לדצרי הכל אין לריך קנין, ול"ע. ועיי' בערוך השלחן סי' יב סעי' ו' דאם פירש לאחר הפשרה שמוחל לא מחמת הפלרת הצ"ד, אז אין לריך קנין.

ולכאורה צנידון דידן שאחד מצעלי הדין קיבל את חצירו הצע"ד כצורר, וזה הליע פשרה, יכולין לחזור בהם כיון שלא עשו קנין, אך אם היה אומר בפירוש לאחר ששמע הפשרה שמוחל לא היה יכול לחזור בו. אמנם הש"ך שם ס"ק יב הציא תשובת המהר"ם מלוצלין סי' מז דאם עשו הצע"ד בעלמין ציניהן פשרה, אין לריך קנין, והוא כמחילה דחינה לריכה קנין. וא"כ צניד"ד שהצע"ד עלמן עשו הפשרה הוה כמחילה שאינה לריכה קנין. אכן נראה דלהרא"ש שהציא הצ"י הנ"ל דהטעם דלריך קנין הוא שלא יוכל לחזור בו בטענת מחילה בטעות אם יאמר אילו הייתי יודע שהדיין עמי לא הייתי מוחל, א"כ ה"ה היכא דהצע"ד עלמן עשו הפשרה נמי שייך טעם זה וצעי קנין, אבל לדעת רבינו ירוחם שהציא הצ"י הנ"ל דצעי קנין משום דרגילין הפשרנין לאיים על הכתות כדי לפשר, א"כ צכה"ג שעשו בעלמן הפשרה אין לריך קנין, וכן לטעמו של הסמ"ע הנ"ל משום שהפשרה לא נעשית מרצונו אלא ע"י הדיינים, אם נעשית ע"י הצע"ד עלמן אין לריך קנין.

אמנם נראה דצניד"ד דלא מיירי שהצע"ד הגיעו לפשרה צינם לצין עלמם אלא שאחד מהם קבל את חצירו לצורר, והוא זה שהליע הפשרה, אפשר דצעי קנין לכו"ע, דדמיא לפשרה שנעשית ע"י הדיינים, דהצע"ד לא הסכים לפשרה מרצונו הטוב אלא שקבל עליו את השני כצורר, ואת הפשרה פסק השני לצדו, צכה"ג לא הוה כמחילה אלא כפשרה של צ"ד, דרק היכא דהצע"ד הגיעו לפשרה צינם לצין עלמם חשיב כמחילה כיון שידע על מה שהוא מוחל, אבל כשקבל עליו את השני לצורר לא ידע על מה הוא מוחל לכך צעי קנין לכו"ע, ואם לא עשו קנין יכול לחזור בו. וכן משמע מלשונו של המהר"ם מלוצלין שכתב: פשרה כזו שנעשית לרצון הטוב של המלוה צלי שום הכרח כלל, נראה בעיני שיש לה דין מחילה, ואין לריכה קנין סודר, אלא כשנעשית ע"י תביעות וטענות שכל אחד ירא שמה יפסיד הכל מן הדין, אבל צניד"ד הוה מחילה. ע"כ. משמע שרק פשרה שנעשית מרצונו הטוב צלי שום הכרח, היינו ששמע והסכים לפשרה, אבל אם קבל את הצע"ד השני לצורר אף שהסכים לצורר אבל לא הסכים מרצונו הטוב לפשרה שיאמר, צכה"ג צעי קנין.

ונראה עוד דאף אם נימא דאף צכה"ג מיקרי שעשו הצע"ד בעלמן הפשרה ואין לריך קנין, נראה דצניד"ד שאח"כ צאו שני הצע"ד לצית דין וחתמו על שטר הצוררות, בזה הוה הסכמה משניהם לצטל את הפשרה הקודמת, ויש מחילה מלידס על מה שכבר נפסק באותה פשרה.

אלא שיש מקום לומר שכיון שלאחר הפשרה הראשונה החזיר הצע"ד לחצירו 6.500 ש"ח, הרי צכה"ג חשיב שכבר נתקיימה הפשרה והוה מחילה, ואין לריכה קנין, וכמו שכתבו הסמ"ע והרעק"א הנ"ל שאם לאחר ששמע הפשרה אמר בפירוש אני מוחל אין לריך קנין, א"כ כ"ש אם החזיר בפועל כסף לצע"ד השני, אין לך מחילה גדולה מזו. ועוד עיי' בערוך השלחן שם סעי' יד שכתב וז"ל: מה שאמרנו שפשרה לריכה קנין היינו דוקא כשלא קיימו עדיין את הפסק של הפשרנים, אבל כשקיימו את הפסק כגון מסירת ממון וכו' אז שהיו חלוקין בקרקע ועשו הפשרנים חלוקה ציניהם וצנה כל אחד על חלקו אין יכולין לחזור בהם אפילו בלא קנין, וכה"ג צשאר דברים, דקיום הפסק הוא יותר טוב מקנין. ע"כ. לפי"ז צניד"ד בזה

שהחזיר לחצירו כסף הוה קיום הפסק ואין יכול לחזור בו. אך אפשר דזה אינו, דהכא הפשרה של הצורר הצע"ד היה שהמחותנים ישלמו לו 50%, וג' מעלמו הלך והחזיר לא' את מה ששילם לו מחלקו בתחילה וזאת כדי להטיל על מחותנו את כל החיוב של ה-50%, ולא היה זה צפשרה שפסק הצורר, וא"כ לא מיקרי קיום הפסק ויכול לחזור בו. ואף אם נאמר דצכה"ג הוה קיום הפסק עדיין יכול לחזור בו משאר הפשרה, דכבר כתב הנתה"מ ס"ק ז דאם נעשה פשרה בלא קנין שאחד יתן לחצירו מנה ונתן מקלתו, יכול לחזור בו מהמותר. עיי"ש. ואמנם ל"ל שחתימתם על שטר הצוררות צבית הדין הוה הסכמה וציטול הפשרה הקודמת אף על מה שנתן.

ויותר נראה כמו שכתב הצ"ד שליט"א בשם המהרש"ס ח"ד סי' קי דאם עבר אחד על הפשר יכול השני לבטל את הפשר לגמרי. וכ"כ ערוך השלחן שם סעי' יד, וז"ל: דאם אחד מהם קיים הפסק והאחר לא קיים עדיין ורואה זה לחזור בו, ל"ע לדינא, והסברא יותר נוטה שיכול לחזור בו. ע"כ.

יהושע ווייס.

2

א. לדעתי אין מקום לפשרה בנידון משום שטענת א' שלא הוגשו כל המנות לא היתה צרי, וצנוגע לטענת שירות לקוי, יש לבקש שיביא עדים.

ב. הפשרה הראשונה בטלה משום שלא נתקיים ע"י א' המחותנים. ומה שהביא ידידי הגר"י ווייס שליט"א מערוך השלחן שהסתפק באופן שלא קיים הלד השני את הפשרה האם בטלה הפשרה, הנה צמקרה דידן שעדיין לא קיים הלד השני את הפשרה, כה"ג ודאי הפשרה בטלה, וזה עפ"י מה שנפסק בשו"ע סי' רה דפשרה דינה כמכר, וצמכר כתב הנתה"מ צסי' קל דאם עדיין לא שילם המעות יכול המוכר לבטל המקח הגם שלא עייל ונפיק אזורי, א"כ ה"ה צפשרה כיון שעדיין לא קיים הלד השני את חלקו יכול הלד האחד לבטל את הפשרה.

ג. נראה שצימינו חשוב למוזמנים שיהיה להם אוכל ושירות צחתונה.

ד. נראה שבעל האולם הוא פועל של שני המחותנים, ופועל אין לריך קנין, וההתחייבות נהיתה עם תחילת המלאכה, ואז הם מתחייבים לו בתשלום. רק י"ל שכיון שרק אחד מהם חתם על ההסכם אולי נחשב הדבר כהסכמה שלא תהיה לו זכות תביעה רק מהחותם, או שזה כשליחות של השני. ומסתבר שאם הנוהג לחתום ע"י שניהם אי אפשר לתבוע רק ממי שחתם. ומה שטען ידידי הדיין הגר"י ווייס שליט"א ששני המחותנים הם כשותפים לענין החתונה, ל"ע.

ה. נראה שדין שושבינות נשתנה מזמן חז"ל, ובל"ק שנותנים צחתונה יש לראות לטובת מי הוא נרשם, וכפי שידוע לי המתנות צחתונה ניתנים צדרך כלל זה לחתן ולכלה, ולא דוקא צמתנות של כלים, וכן נהוג גם צחז"ל.

שמשון גרוסמן

הערות

א. לדעתו של יודי הגר"ש שליט"א שכיום באים המוזמנים לחתונה כדי לאכול ולקבל שירות, הרי לפחות באשר לטיב השירות - גם לדעת יודי - טען א' טענת ברי שהיה גרוע, וכיון שיש כאן טענת ברי יש כאן עסק שבועה, ויש לפשר במקום השבועה.

ב. מכיון שהמחותן השני לא נחבע לפנינו ולא בא לפנינו, איננו יכולים לדון אותו.

ג. באשר לל'קים ולמוזמנים שנותנים בחתונה ולא כותבים למי, קשה להכריע בזה עפ"י נטיית הלכ, וע"כ נראה שגם אם דין חוב השושבינות שהיה בזמן חז"ל כבר אינו נוהג, מ"מ יש ללמוד מהז"ל את סתם דעת בני האדם, וכמו שכתבו הר"י מיגאש והיד רמה שאם השיא האב אשה לבנו ועשה לו שבעת ימי המשחה משלו, נמלא האב בעל המשחה, וכל השולח שושבינות סתם להנחת האב הוא משלח.

א.ד.ל.